

Què farem?

Diuen que al començament de la humanitat, hi havia la paraula. I que les paraules van formar històries. Històries que es contaven a la vora del foc, de nit, per vencer la por a la foscor i al món desconegut, a l'univers inexplicable. Paratges encantats, criatures fantàstiques, presències sobrenaturals es van convertir en una part fonamental de l'ànima dels pobles. Cada cultura, des de l'Europa moderna fins al llogaret més apartat de la Xina o la tribu més perduda d'Àfrica o l'Amazones té les seues llegendes. I moltes són de por.

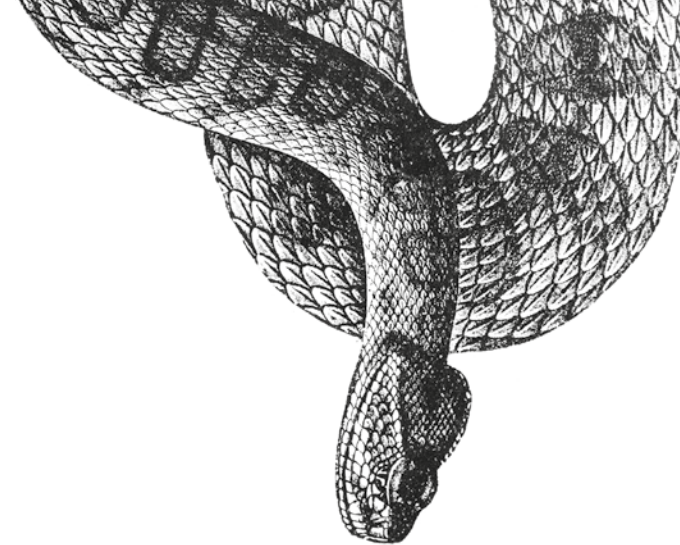
“Qui no es capaç de sentir la por, mai serà capaç de sentir el valor”, diu un proverbi africà. I, certament, les nostres històries sobre masos encantats, aparicions a llavadors, dames de castells, cases misterioses o monstres fabulosos expliquen la por, li donen un nom, una aparença, gràcies a la qual generació rere generació hem pogut conjurar-la i vencer-la. Les històries de *Por o fugirem* responen a la voluntat de descriure quines són les nostres històries de terror més representatives, quins els personatges més temuts. En un temps

en què ens envaeixen els productes cinematogràfics de les factories americanes, farcits de zombis ensopits i vampirs destenyits, convé recordar quines són les nostres millors llegendes de por. Perquè, sabeu com espanten les bubotes? Heu sentit parlar del cavall de foc? Sou capaços de reproduir la cançó de les bruixes voladores? Heu sentit la maledicció esfereïdora dels masos encantats del Pontarró i de Patiràs? Us heu trobat mai amb la velleta de la Roca Encantada de la Vila o amb la Joanaina de Teulada? Heu girat el cap, en tornar a casa després d'una nit de festa, alarmats pel rebombori del Trib Reial o les corregudes d'unes mans sense cos que us seguien? No? Potser seria convenient parar l'orella i obrir els ulls, per si de cas...

Els autors del llibre són tres persones enteses en la matèria. Autèntics caçadors de monstres, buscadors de llegendes i bruixots de la paraula. Diuen els que ho saben, i saben perquè ho diuen, que han fundat una societat per divulgar i defensar el nostre patrimoni rondallístic i llegendari, "Els Guardians de la Llegenda". Si coneixeu alguna història de por en perill de ser oblidada o una rondalla que mereixeria ser recordada, no dubteu de fer com "Els Guardians de la Llegenda": conteu-la, escampeu-la, doneu-la a conèixer... Perquè el record és l'única immortalitat segura.

Ara, busqueu un racó tranquil i silenciós. Millor si és de nit. Que no us destorbe res ni ningú. Apagueu el mòbil i la consola. Mireu a dreta i esquerra. No tingueu por de les ombres. I endinseu-vos en la lectura de *Por o fugirem? Les millors llegendes de terror*.

Els Guardians de la Llegenda

POR
O FUGIREM

1

Les bubotes de la fi del món

Elx, el Baix Vinalopó

Us fa por la foscor? I caminar de nit per camins solitaris i apartats? I topar-vos amb presències inquietants que desafien la raó? Si en teniu, de por, pareu de llegir de seguida i dediqueu-vos a altres entreteniments. Perquè la història de «Les bubotes de la fi del món» va de foscor, de soledat i de misteri.

Conten els que ho saben i ho saben perquè algú els ho va contar, que hi ha bubotes. Bubotes, buberotes, mumerotes... diversos noms per a un mateix concepte, per a una entitat tan misteriosa com inabastable. Segons expliquen els entesos en la matèria, de bubotes n'hi ha de moltes classes. De castell encantat, de casa abandonada, de cementeri oblidat, d'habitació hotelera i... també, una variant que, no per pròxima i nostra, deixa de ser macabra i maliciosa: les bubotes dels camins.

És cert que la por guarda la vinya, i qui té coses a guardar, de poc s'ha d'espantar. Però, davant la prova del terror, els més valents poden convertir-se en porucs i, de vegades,

els covards, traure forces del no-res. La nostra història parla d'un home, famós al Camp d'Elx i a tota la comarca del Vina-lopó, per l'anomenada dels melons que cultivava. Temps era temps hi havia un no dir de terrenys d'horta al voltant dels nostres pobles i a la vora dels camins. Ara com ara, s'ha edificat tant, que només veus carreteres i urbanitzacions. Però si visiteu el Camp d'Elx, potser encara trobareu una partida molt ben cultivada, per la banda de l'Algoda, amb uns cavallons rectes, unes canyes sòlides i unes sèquies amples. Són els bancals del Pla de Fèlix. Fèlix fa molts anys que va morir. Però la seua història perdura.

Fèlix era envejat per la magnificència del seu melonar. Melons d'alger i melons d'olor, grossos i redons, allargats i cònics, dolços i sucosos. A primeries d'agost, Fèlix començava a collir-ne i els venia a mercat. I pot dir-se que li'ls llevaven de les mans. Els melons arribaven, gràcies als intermediaris, fins al mercat de Santa Pola i al mercat d'Alacant. Podia demanar el preu que volguera. Als seus llavis, l'expressió «fer l'agost» adquiria una nova dimensió.

No ha de resultar estranya, per tant, la tremolor i la intranquil·litat que li produïa la idea de la menor baixa en la collita. Tots els anys en patia alguna, i encara que els guanys no se'n ressentien, ell s'ho prenia a la valenta. Un dia tornava a casa mastegant:

–Els lladres m'han robat dos melons de vora el camí! Em volen arruïnar!

L'endemà, Maria, la dona, el sentia renegar al pati:

–Quina barbaritat! Tres melons desapareguts, en una nit!

El bancal era tan gran que no hi tenia mans. Sempre li'n robaven algun. Però es tractava de pèrdues minses, d'arrapa-i-fuig, obra d'algun veí malintencionat o d'algun pobre saltamarges. Per a dissuadir els possibles lladres, Fèlix feia guàrdia al terreny, acompanyat d'una escopeta de dos canons, carregada de perdigons de sal. Els veïns, quan el veien fer via cap al bancal, deien, de broma:

–Fèlix, te'n vas al bancal o a guisar? Cada volta portes el sarró més ple de sal. Qui cuina dolç, cuina per a molts. Qui cuina salat, per al gat.

–Qui vulga menjar a la meua taula, sense estar convidat, bona ració de perdigons tindrà!

I continuava a la seua, sorrut i desagradós. Fèlix anava tots els dies a vigilar la collita i tornava a sa casa del poble a poqueta nit, en fosquejar. Però a l'agost, feia guàrdia completa. Sobretot quan els melons eren en saó, a punt per a collir, i més temptadors. Maria estava molt preocupada per l'obsessió malaltissa de protegir el melonar:

–Quan dormiràs a casa, Fèlix? Mai no ens han robat més d'un parell de melons, de tant en tant. No paga la pena vetlar tota la nit a la rosada. Perdràs la salut.

–Ja dormiré tranquil quan haja venut l'últim meló. Enguany, t'assegure que no me'n robaran cap ni un.

–Em fa por que passes tant de temps sol al camp. Això és cridar... la Mala Ventura.

Fèlix se'n reia, d'aquelles contalles de la Mala Ventura. Ell estava acostumat a regar de nit, quan tocava la tanda, i no s'espantava de res ni de ningú.

No obstant això, el melonar no era l'única preocupació de Fèlix. La filla també ocupava gran part de les seues cabòries i botava foc a bona cosa de picabaralles familiars. El motiu, ben senzill: Joana, de setze anys ben lluïts i en plena florida, s'havia enamorat d'un joveçol més escurat que les pedres del llavador, conegut com el Roget. El Roget era alt i espigat, enginyós i un pessic descarat. El seu tret més característic era el color dels cabells, però també un caràcter viu i espavilat. Festejava la xicona i li feia l'aleta, per a disgust de son pare:

–Tants fadrins que hi ha al poble i has triat un arreplegat mort de fam? Mai de la vida t'hi casaràs! Ja te'l pots llevar del cap.

–Però pare, jo l'estime.

–Calla, cap d'albercoc! Si el torne a veure rondar per casa, li rebente el cap amb l'aixada o el forade a perdigonades. Esteu avisats!

–Però el Roget és treballador. Podria ajudar-te al bancal.

–Busca'm un gendre amb la butxaca plena i m'ajudaràs.

Aquell any hi havia molta fam i poca faena, per a tot el poble. Fèlix, en canvi, era un llaurador ric, a qui totes li ponien, fins i tot els pollastres. Valent per a la faena però més eixut que el rovell a l'hora de balafiar un cèntim. Sempre portava la butxaca plena i les albardes a caramull de galtes de pa i d'embotits, per esmorzar a cor què vols. En canvi, pagava una misèria als jornalers i no era precisament estimat.

Una nit, Fèlix becava a la cabana del pla, amb l'escopeta de perdigons en una cadira, al costat del matalàs. Van ressonar les campanades de l'Assumpció de Santa Maria, llunyanes però nítides. No s'hi pressentia ni una ànima pels encontorns.

Els bancals descendien suaument, en escala, des de ponent, cap a una rambla d'aigua que només eixia amb les pluges de primavera. En això, Fèlix es va despertar amb el cor a la gola. Alguna cosa l'havia desvetlat. Va parar l'orella. No podia ser. Eren veus?

–Fèliix, puujaa!

Es va alçar, va guaitar per la finestra de la cabana i va entrellucar una resplendor dos bancals més amunt, pel camí de les Atzavares. Una filera de llumetes recorria el camí. I aquella veu, tètrica i fantasmagòrica, que semblava procedir del més enllà, repetia el missatge amb insistència:

–Fèliix, puujaa!

Qualsevol hauria arrancat a córrer. Allò només podia ser obra de la Mala Ventura. Ja li ho havia advertit Maria: “Tant d'anar al bancal de nit, cridaràs la Mala Ventura”. Però Fèlix no volia desamparar els melons. Sense fer-ne cas, es va vestir amb quatre grapades i va muntar guàrdia pel badall de la porta, escopeta en mà. En poc temps, tornà a sentir la veu:

–Fèliix, puujaa!

Imagineu-vos, de nit, sense una ànima pels voltants, sentint veus i insinuant-se llumenetes. El cor de Fèlix batejava embogit. Un altre hauria fugit. Però ell, moriria pel seu melonar. Sense fer-ne cas, va continuar a la seua. Va tornar

a sentir la veu, més prop. Alçà la vista i va identificar tres bubotes, tres presències de llençol amb el cap de foc que venien cap a ell, pel bancal de dalt:

–Fèlix, no puges? Ara baixem!

Les bubotes cantaven una cançó:

*Ja ha arribat la fi del món,
tot acabarà en un segon.
Dels xicotets, se'n salvarà algun,
però dels grans, no n'ha de quedar ni un!*

No va poder aguantar més. Es lligà les espadenyes i fugí cametes em valguen, sense encomanar-se ni a déu ni al dimoni. Diuen que va travessar la partida de l'Algoda i tot el pla de Sant Josep com una centella. I després els carrers d'Elx com un esperitat, sense mirar arrere, fins a tancar-se a sa casa, més blanc que la paret. Per molt que Maria i la filla li preguntaven, “Fèlix, què t'ha passat?”, ell no va badava boca.

L'endemà, quan el sol ja era al ple, va tornar a l'horta. I sabeu què va trobar? No res. Les bubotes s'havien emportat tots els melons grossos. Només se'n salvà algun dels verds, encara xicotets. Fèlix va sospitar el que havia passat i va recordar aquell refrany: “Qui molt ha de guardar, de ben poc s'ha d'espantar”. Es va quedar de pedra. I amb una tremolor de cames que no el deixava caminar dret. No tenia ànims ni d'eixir de casa. No sols per la pèrdua dels melons, sinó perquè sabia que s'havia convertit en la riota de tot Elx. La dona

i la filla no sabien què dir-li ni què fer-se'n, davant aquell enfilall de renecs i lamentacions:

–Ai, quina desgràcia! Ai, pica més un mal veí, que la llengua d'un escorpí. Ai, ens tocarà vestir de teranyines i menjar sopetes amb borrallons!

–No faces extrems, Fèlix –el consolava la dona–. Quan es tanca una porta, s'obri una finestra! Ja eixirem de l'estretor. Tenim més terres.

–Però no fan melons!

Poc abans de dinar, van tocar a la porta. Fèlix no conservava forces ni per a alçar-se, a veure qui era. Només va revisar un poc en reconèixer la veu del Roget, que enfilava pel buc de l'escala, des de l'entrada:

–No tinc espenta ni per agafar l'escopeta i espantar-lo.

–Home, veges primer què vol el xic!

El Roget va entrar al menjador, amb cara d'espantat, seguit de Joana:

–Senyor Fèlix, m'he assabentat del que li ha passat. Ho lamente molt.

–Sí, segur. Més d'un ballarà amb un peu i farà palmes amb les orelles!

–Només volia oferir-me per al que necessitara. I també dir-li que els meus amics i jo ens hem posat a buscar els melons.

–Els melons no els trobareu –va interrompre l'esposa de Fèlix–. Se'ls ha emportat la Mala Ventura.

–No, senyora. Al matí he anat al Pla. Hi havia roderes recents, d'algun carro que hi passà de nit. Em fa l'efecte que tot ha estat un robatori.

–Com en pots estar tan segur? –Maria no es deixava convèncer–. Xiquet, no et prengues de broma el poder del dimoni. A qui es burla, el dimoni li furga.

–Dimoni o humà, promet trobar el responsable del robatori i tornar-li els melons, si encara són al nostre món. Vull demostrar-li que puc ser un bon gendre.

–Fill meu, si em tornes els melons, consentiré que Joana i tu festegeu.

Fèlix no va voler eixir de casa la resta del dia. Només pensava en els diners que havia perdut i en les rialletes dels veïns. Cap a la vesprada, el Roget va tornar, més content que un gínjol:

–Hem trobat els melons, hem trobat els melons!

–Què em dius, xicot?

–Quan he sabut que li havien robat els melons, m’he capficat a investigar. Una quantitat tan gran de melons no pot envolar-se, com el fum. He intuït que devien haver-los amagat en algun lloc per a vendre’ls, en poder. Amb l’ajuda de la meua colla d’amics, hem regirat cel i terra, totes les cabanes i totes les coves des de la Vallonga i Altabix fins a la Penya de les Àguiles, les Daimes i la Vallverda. I ves per on, els hem trobat.

–Què heu trobat?

–Els seus melons, senyor Fèlix, apilats en una cova d’argila, prop del barranc de l’Asprella.

En sentir la notícia, Fèlix s’alçà d’un bot. Va córrer amb el Roget, per comprovar la veracitat del que afirmava. Van carregar els melons en un carro i se’ls emportaren al poble.

Va ser cosa de veure. Fèlix efectuà una entrada triomfal, pels carrers d’Elx, com si fora el conquistador del Vinalopó.

De tornada al poble, va prometre tota classe de recompenses als seus benefactors. Sobretot al Roget, a qui va concedir la mà de la filla. Després, els dies anaren passant, les setmanes també, i Fèlix s’ho repensà. Amb la bossa plena, no li feia gens ni miqueta de gràcia casar la Maria amb aquell mort de fam. A més a més, havia començat a escampar-se per Elx la brama que en l’assumpte del melonar hi havia gat en sac. No faltaven insinuacions que implicaven el Roget. Al cap i a la fi, si havia trobat els melons perduts, per què no els podia haver amagat ell? L’esposa de Fèlix defensava un altre parer:

–Els melons se’ls va endur la Mala Ventura. Els tenia guardats a la cova per a repartir-los entre les animetes del Purgatori. Tu i el Roget heu robat i venut uns melons que ja pertanyien als morts. La desgràcia caurà sobre nosaltres!

–Maria, no digues desficacis!

Aquella no era l’única collita extraordinària de Fèlix. En acabar el cicle dels melons, plantava carxofes i les collia a finals de l’hivern. I quines carxofes! Si els melons es venien a preu d’or, les carxofes es cotitzaven com el safrà. Entre el melonar i el carxofar, Fèlix arreplegava diners per passar tot l’any. El cas és que amb les carxofes l’assaltava la mateixa temença que amb el melonar. Amb una diferència. Les carxofes crei-

xien a l'hivern, i es feia més difícil vigilar-les al bancal. Fèlix no va voler arriscar-se a perdre la collita.

El Roget s'enfilava per les parets, davant la negativa del llaurador a deixar que festejara la xicona. Havia de demostrar-li que necessitava un gendre com ell, o renunciar a Joana:

–Senyor Fèlix, si vol, faré guàrdia amb vosté al Pla!

A pesar que el tenia entravessat, Fèlix acceptà l'ajuda a contracor. I se l'emportà totes les nits al bancal, amb un parell d'escopetes i dos gossos mastins que feien feredat.

Per aquella època, rodaven pel Camp d'Elx una colla de contrabandistes. Els contrabandistes descarregaven la mercaderia amb una barca de bou a les cales de Santa Pola, amb lluna plena, i la transportaven de nit a un amagatall prop de la partida de Carrús, des d'on la distribuïen per tot l'Alt i el Baix Vinalopó, fins a Asp i Monfort.

Una d'aquelles nits, els contrabandistes toparen amb un control de la guàrdia civil. L'única possibilitat d'evitar-lo, era desviar-se pel camí que travessava el nord de l'Algoda i el Pla de Fèlix. La colla d'homes i someres va recular i creuaren pel bancal. Els gossos començaren a lladrar. I Fèlix, així que va detectar aquella tropa, pensà que venien a carregar les carxofes. Va obrir la porta als gossos. Els contrabandistes respongueren a trabucades. A Fèlix i al Roget els xiulaven perdigons per tots els cantons. Els gossos van desaparèixer enmig de la tronada i els desempararen completament.

–Senyor Fèlix, si no fem alguna cosa, ens mataran als dos!

–I què vols que fem? Por o fugirem? La meua dona tenia raó. És un castic de la Mala Ventura. Estem condemnats.

–D'això res. Escolte. Si el trac del trencacoll, em jura que em deixarà festejar amb Joana i no es tornarà a fer arrere?

–T'ho jure, t'ho jure!

–Ara torne. No isca de la cabana.

El Roget va agafar un parell de sacs d'arpillera buits i un periòdic vell, que tenien en un racó. Va eixir de la cabana arrossegant-se i, com les serps, va enfilat fins al marge més alt, al camí de les Atzavares. Fèlix pensava que aquell covard havia fugit. Però no. El Roget tenia un pla. Des de dalt del camí, es va penjar els sacs, com una capa. Es va fer un tricorni amb paper de periòdic i, amb l'escopeta al muscle, començà a cridar, rere un garrofer:

–Alto a la guàrdia civil!

Els contrabandistes van fugir més de pressa que corrents. En la fugida, van deixar anar el ramal de les someres, els animals van córrer camp a través i van trepitjar les carxofes al seu pas. L'endemà, quan Fèlix va poder inspeccionar el bancal, es va adonar que tenia la meitat de la collita feta malbé.

–Encara ha tingut sort, senyor Fèlix.

–Per què dius això, Roget?

–Val més perdre que més perdre. Podia haver perdut la collita sencera, en comptes de la meitat.

Fèlix se'l va mirar de cap a peus. No estava segur si havia tingut alguna cosa a veure, en l'afer dels melons. Però la nit abans l'havia salvat. Va decidir que ja en tenia prou i massa:

–Diuen que home roig i gos pelut, millor mort que conegut. Ara, després de tot el que m'ha passat, per llevant o per ponent, millor tindre't per parent.